

Олексій МИРОВСЬКИЙ,

orcid.org/0009-0008-0026-5806

доктор філософії (PhD),

викладач ВСП “Фаховий коледж інформаційних технологій
Національного університету “Львівська політехніка”

(Україна, Львів)

oam2016@ukr.net

Павло ЮРЕЙКО,

orcid.org/0009-0001-9379-6620

кандидат історичних наук (PhD),

завідувач навчально-методичної лабораторії,

Історичний факультет,

Львівського національного університету

імені Івана Франка

(Україна, Львів)

pavlo.yureyko@lnu.edu.ua

“ЗВУКИ СВОБОДИ”: МУЗИЧНИЙ ВИМІР РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті досліджено роль музичного мистецтва під час Революції гідності 2013–2014 рр. як важливого чинника громадянської мобілізації, національної ідентифікації та культурного піднесення. Розглянуто музику Євромайдану як форму художнього спротиву, що супроводжувала ключові етапи протестного руху, підтримувала моральний дух учасників та сприяла консолідації суспільства. Проаналізовано діяльність українських й закордонних виконавців, сольних митців та гуртів, а також феномен авторських пісень і музичних акцій, які стали символами боротьби за свободу, гідність та європейські цінності.

Значну увагу приділено регіональним майданам й їхнім музичним практикам. Встановлено, що попри регіональні відмінності, місцеві музичні ініціативи інтегрувалися в спільний символічний простір, відображаючи єдність цінностей і цілей. Така взаємодія локальної специфіки та національної консолідації підкреслює роль музики як посередника, здатного долати соціальні та культурні поділи в українському суспільстві. З'ясовано, що музика Революції гідності є важливим елементом націєтворення та сучасної культурної пам'яті України.

Ключові слова: Революція гідності (Євромайдан), музичне мистецтво, громадянський спротив, національна ідентичність, націєтворення, європейські цінності, культурна спадщина.

Oleksiy MIROVSKYI,

orcid.org/0009-0008-0026-5806

PhD in History,

teacher of the Vocational School of Information Technologies
of the National University of Lviv Polytechnic

(Ukraine, Lviv)

oam2016@ukr.net

Pavlo YUREIKO,

orcid.org/0009-0001-9379-6620

PhD in History,

Head of the Educational and Methodological Laboratory

Faculty of History,

Ivan Franko National University of Lviv

(Ukraine, Lviv)

pavlo.yureyko@lnu.edu.ua

SOUNDS OF FREEDOM: THE MUSICAL DIMENSION OF THE REVOLUTION OF DIGNITY AND ITS SIGNIFICANCE FOR THE CONSOLIDATION OF UKRAINIAN SOCIETY

The article examines the role of musical art during the Revolution of Dignity of 2013–2014 as one of the key factors in civic mobilization, the formation of national identity, and the cultural advancement of Ukrainian society. The musical practices of the Euromaidan are considered within a broader socio-political and cultural context, with particular emphasis on their significance not only as a determinant reflecting these events but also as an active factor shaping the dynamics of the protest. Euromaidan music is interpreted not merely as an emotional accompaniment to the protests, but as an autonomous form of artistic and symbolic resistance, reflecting societal moods, value orientations, and political aspirations of the participants. In this sense, musical expression served as a communicative medium through which collective ideas were formed, coordinated, and disseminated among various groups of protesters.

It has been established that musical practices accompanied all major stages of this protest movement, from initial mass gatherings and peaceful demonstrations to the escalation of tension and tragic moments of violent confrontation. Music played a significant role in maintaining the morale of the protesters and strengthening their sense of solidarity. At different stages of the revolution, music performed interconnected functions: it mobilized participants, facilitated emotional consolidation, provided symbolic frameworks for interpreting events, and contributed to the structuring of protest practices. Collective singing, live performances, and repeated renditions of specific compositions created a shared emotional space, enhancing the sense of unity and common purpose among participants of diverse social, regional, and linguistic backgrounds.

The study analyses the activities of Ukrainian and foreign performers, solo artists, and musical groups who engaged with Euromaidan through creative initiatives, recorded works, concerts, and public actions. Special attention is given to the role of prominent musicians in legitimizing the protest movement and increasing its public visibility, as well as to the moral and psychological contributions of these performers, whose spontaneous participation reflected the open and participatory nature of the protest culture. The interaction between professional and amateur musicians is considered a defining feature of the Euromaidan musical environment, evidencing the blurring of boundaries between performer and audience.

Particular attention is devoted to the phenomenon of original songs, reinterpretations of existing musical works, and spontaneous musical actions, which rapidly spread among protesters and acquired symbolic significance as markers of the struggle for freedom, dignity, and European values. These forms of musical expression often drew on national historical memory, folkloric traditions, and widely recognized cultural symbols, imbuing them with new meaning in the context of contemporary political struggle. Consequently, they contributed to the formation of a shared cultural repertoire embodying the key ideas and aspirations of the protest movement. The rapid dissemination of such works, largely facilitated by media and social networks, ensured their broad circulation and positive influence on the formation of collective consciousness among Ukrainians during the Revolution of Dignity.

A portion of the study is dedicated to the analysis of regional Maidan sites and their local musical practices, which demonstrate the nationwide character of the protest movement and the diversity of its cultural expressions. It has been shown that, despite regional differences, local musical initiatives were integrated into a shared symbolic space, reflecting the unity of values and objectives. This interaction between local specificity and national consolidation underscores the role of music as a mediator capable of bridging social and cultural divides within Ukrainian society.

It has been determined that the music of the Revolution of Dignity became an important element in processes of nation-building, the preservation of collective memory, and the formation of a contemporary value system in independent Ukraine. Musical practices not only accompanied revolutionary events but also contributed to their interpretation and commemoration, becoming part of the broader narrative of contemporary Ukrainian history. In this context, music functioned as a powerful instrument of symbolic integration, helping to articulate a shared vision of the future based on democratic values, civic responsibility, and a European orientation.

Keywords: *Revolution of Dignity (Euromaidan), musical art, civil resistance, national identity, nation-building, European values, cultural heritage.*

Постановка проблеми. Мистецтво здатне надихати людей на боротьбу за свої ідеали, давати їм сили та енергію для подолання труднощів. Воно є потужним джерелом мотивації для досягнення поставлених цілей та відіграє важливу роль у збереженні та передачі культурної спадщини від покоління до покоління, а також допомагає людям зрозуміти своє минуле та ідентифікувати себе зі своїми предками.

Однією із невід'ємних складових мистецтва є музика. Вона здавна супроводжувала людство у найважливіших історичних моментах, стаючи не

лише свідком, а й учасником важливих подій. Одним із прикладів того, як музика може стати голосом народу, була Революція гідності (Євромайдан) 2013–2014 рр. в Україні. Під час народних протестів проти режиму Віктора Януковича музика допомагала людям відчувати себе частиною цілого, зміцнити національну ідентичність, формувати почуття гордості за свою країну та дати людям можливість виразити свої емоції та переживання. Революція гідності в Україні стала не лише періодом політичних змін, але й періодом потужного культурного піднесення. Музика лунала на барикадах, на площах та в наметових містечках, ставши символом боротьби за свободу та гідність. Вона підтримувала дух протестувальників, додавала їм сили та впевненості у своїй правоті.

Попри численні дослідження політичних та соціальних аспектів Євромайдану, системний аналіз музичних практик, їхнього впливу на культурну самоідентифікацію, моральний дух протестувальників і процеси націєтворення залишається недостатньо розробленим. Комплексне вивчення музичного мистецтва Революції гідності дозволяє зрозуміти його роль у підтримці національної солідарності, збереженні колективної пам'яті та формуванні сучасної системи цінностей незалежної України.

Аналіз сучасних досліджень з теми вказує що музичне мистецтво Євромайдану привертає увагу істориків та мистецтвознавців. Водночас значна частина цих досліджень носить фрагментарний характер і не забезпечує комплексного висвітлення проблеми. Студіям з музичного мистецтва Революції гідності присвячені як спеціалізовані наукові розвідки, зокрема це дослідження Галини Боднар (Боднар та ін. 2018; Боднар, 2019), Юлії Курдини (Курдина, 2019) та науково-популярні роботи Михайла Винницького (Винницький, 2021), Тетяни Ковтунович, Тетяни Привалко (Ковтунович, Привалко, 2016) та Наталії Мусієнко (Мусієнко, 2015).

Метою даного дослідження є спроба комплексного аналізу генези українського музичного мистецтва крізь призму подій Революції гідності 2013–2014 р., а також її вплив на подальший розвиток української музики як елемента українського націєтворення.

Виклад основного матеріалу. Революція гідності є одним із доказів соборності та волелюбності українського народу. Однією з причин початку мітингів стала відмова проросійського президента В. Януковича підписувати угоду про асоціацію України з Європейським Союзом. 21 листопада 2013 р. в Києві люди вийшли на мирний протест проти цього рішення В. Януковича. Ніч з 29 на 30 листопада 2013 р. стала переломним моментом у розвитку подій, що згодом переросли в Революцію гідності. На Майдані Незалежності в Києві студентська молодь та громадські активісти мирно протестували за європейський курс України після рішення Кабінету Міністрів призупинити підготовку до підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Акція мала ненасильницький характер: люди співали, тримали плакати з євроінтеграційними гаслами, не чинили опору правоохоронцям. Близько четвертої години ранку 30 листопада 2013 р. на Майдані Незалежності з'явилися бійці спецпідрозділу міліції Міністерства внутрішніх справ України

«Беркут», які під приводом встановлення новорічної ялинки розпочали силовий розгін. Застосовуючи кийки, фізичну силу та переслідування, силовики жорстоко побили протестувальників. Частина молоді намагалася врятуватися втечею, інші шукали прихистку в навколишніх будівлях, зокрема в Михайлівському Золотоверхому монастирі, який став місцем захисту мирних демонстрантів. Унаслідок розгону було поранено близько 100 осіб, багато з них зазнали серйозних травм – переломів, струсів мозку, забоїв. Постраждали також журналісти, що зафіксували події на відео й фото. Саме кадри побиття студентів викликали глибокий суспільний резонанс і хвилю обурення по всій Україні. Насильство проти беззбройної молоді зруйнувало ілюзію можливого «діалогу» між владою та суспільством і стало моральним каталізатором масових протестів (Винницький, 2021: 90).

Ця подія радикально змінила характер Євромайдану: від студентської проєвропейської акції він перетворився на загальнонаціональний рух спротиву авторитаризму, свавілля силових структур і приниженню людської гідності. Саме студенти, які стали головними жертвами розгону, перетворилися на символ опору й рушійну силу революції, а вимоги протестувальників доповнилися закликами до покарання винних, відставки уряду та системних змін у державі.

Українські артисти не залишились осторонь важливих та кривавих подій на Євромайдані. Багато з них виходили на сцену та всіляко підіймати національний дух та підтримували людей. Український історик, народний депутат України IX скликання Володимир В'ятрович одним із перших запропонував увімкнути музику: «...про жодні забавки не йшлося. Треба було просто втримати людей на сильному морозі до моменту, коли відбудеться саміт у Вільнюсі – показувати і країні, й світові, що в Україні є люди, і здебільшого молоді, які вимагають європейського вибору» (Ковтунович, Привалко, 2015: 80). Соліст гурту «TaRuta» Євген Романенко зауважує, що найбільше активісти потребували підтримки вночі, адже кількість людей на вечір меншала, а вірогідність розгону спецпідрозділом МВС України «Беркут» зростала (Ковтунович, Привалко, 2015: 195).

Одним із першим, хто вийшов на сцену Євромайдану підтримати протестувальників, був український композитор та художник Богдан Данилишин (псевдонім Piano Extremist), якого вважають непроголошеним символом Євромайдану. Відео, де він грає на піаніно на проспекті Хрещатик композицію «Лодовіко Ейнауді – Білі хмари» («Ludovico Einaudi – Nuvole bianche») у балаклаві та бронезилеті набрав близько пів мільйона переглядів за перші дні. Виконавець згадує, що виконував музичний твір «Гімн» швейцарського композитора та піаніста Ральфа Зурмюле (Ralph Zurmühle), який надихнувся подіями на Майдані та надіслав ноти Б. Данилишину. Після Майдану Piano Extremist продовжував виступати для український військових в зоні Антитерористичної операції (АТО) (Старожицька, Старожицький, 2016).

Львів'янин Маркіян Мацех під час Революції гідності організував акцію «Фортепіано на Майдані». Метою цієї акції було показати світові, що українці проводять мирний мітинг, який має просту мету: «Ідея моя зрештою

оформилася так: фортепіано в кольорах прапору України на тлі кордону міліції. На ньому цілий день грають люди, щоб було веселіше. І відповідно, ми запросили медіа, аби вони зробили про це сюжет – щоб показати нас, Майдан, з іншого боку, мирного», – згадує Мар'ян Мацех (Майдан. Свідчення, 2016: 148; Боднар та ін., 2018: 27).

Однією з найактивніших учасниць акцій Євромайдану стала народна артистка України Руслана Лижичко. Окрім численних промов на підтримку протестувальників, співачка сформувала «майданівську» музичну групу «Нічна варта». Український лірник Тарас Компаніченко так згадує про виступи співачки: «Руслана, наприклад, – ми просто вражені були, така енергія... Танцювала там, гріла цих людей цілу ніч. Музика гріє і серця, і душі, й тіла, вона допомагає, лікує, зцілює, надихає» (Ковтунович, Привалко, 2016: 68). Подібними є спогади Івана Леню, соліста гурту «Kozak System», зокрема він зазначає: «Був момент, коли Руслана вже фактично загинала від безсоння і виснаження, бо вона весь час тримала нічну сцену, при тому що на той час були морози немалі. Й це реально громадянський подвиг...» (Ковтунович, Привалко, 2016: 73). На своїй сторінці у соцмережах Руслана Лижичко розповідала про те, що за нею стежать спецслужби, а згодом її викликали на допити. Попри погодні умови та перешкоду з боку влади, активістка провела близько 100 днів на Майдані та виконала Гімн України близько пів сотні разів: «Майдан – це ідея, це серце моєї країни – України! Я знаю, що цей Майдан живе і завжди буде жити. Бо Майдан – це ідея. Ідея нашої країни, яку я безмежно, як і всі ви, люблю» (Ковтунович, Привалко, 2016: 50). Після подій Майдану 12 вересня 2014 р. співачка Руслана Лижичко отримала нагороду від імені всіх учасників Революції гідності (Радіо Свобода, 2014).

Часто виступав на сцені Євромайдану заслужений артист України Тарас Компаніченко. Під час протестів він виконував твори «Дума про Голод», «За Україну», текст Г. Сковороди «De libertate!» в авторському озвученні, «Ще не вмерла», «Дух свободи внутрі нас родиться, Ангели, знижайтеся...», «Шаленійте, скажені кати». Звучали релігійні пісні, зокрема «Нехай воскресне Бог» та «З нами Бог, покоряйтеся народи і розумійте, що з нами Бог». Також у виконанні Тараса звучали українські народні та повстанські пісні (Ковтунович, Привалко, 2016: 61). Український письменник та художник Олаф Клемменсен у своїх спогадах згадував як під час Революції гідності Т. Компаніченко виконував композицію «Варшав'янка»: «(вона) одразу вибудовувала такий стрункий протестний ритм. А коли це ще українською мовою та на гарному інструменті, у гарному виконанні – це було круто» (Майдан. Свідчення, 2016: 361).

Зеновій Медюх (Зеник із Майдану) часто виступав на Євромайдані, підтримував протестувальників та виконував авторські пісні: «Хлопчина з Майдану», «Дівчинка з Майдану» (Костюк, 2015). У своїх спогадах він зазначив, що сцена була монитором і, аби відволікти людей від численних виступів, музиканти пропонували виконувати пісні (Ковтунович, Привалко, 2016: 81).

Підтримували Євромайдан не лише сольні виконавці, а й гурти. До

прикладу, гурт «Kozak System» пробув на Майдані весь період. Після побиття студентів 30 листопада 2013 р. цей гурт виконав свою пісню «Брат за брата», яка звучала на Майдані більше 300 разів та є неофіційним гімном Революції гідності (Брат за брата, 2013). Соліст гурту Іван Леньо зазначав, що духовною квінтесенцією перемоги Майдану, була незламність людського духу та готовність іти до кінця, до крайньої межі, до смерті (Ковтунович, Привалко, 2016).

10 грудня 2013 р. підтримати українців на Євромайдані прибув лідер гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук. Після чергової спроби «беркутівців» силою придушити Революцію гідності, він виконав концерт під назвою «Важливі речі об'єднують» на сцені Євромайдану. Під час цього виступу тисячі людей із ввімкненими ліхтарями зайняли площу перед сценою. Характеризуючи Революцію гідності С. Вакарчук зазначав: «Майдан – це не пафосна дата. Майдан – це мішки під очима від безсоння. Майдан – це сльози від диму. Майдан – це кулаки, стиснуті від злості. Майдан – це зірваний голос. Майдан – це відчуття тепла від незнайомця. Майдан – це ком у горлі під «Пливе кача»... ком у горлі, але – впевненість у перемозі!» (Вакарчук пригадав, 2019; День Гідності, 2021).

Часто на сцені Євромайдану можна було побачити гурт «Гайдамаки». Барабанщик цього гурту Дмитро Кушнір відзначив, що революція спонукала митців творити та через творчість висловлювати свою підтримку. У 2013 р. гурт випустив альбом «Годі спати!», а після розстрілу Небесної Сотні презентували пісню «Дерев'яні щити» (Баштовий, 2013). 18 лютого 2014 р. гурт проводив гастролі у Польщі, де збирав кошти на підтримку Майдану (Ковтунович, Привалко, 2016).

Значний вклад у Революцію гідності здійснили дівчата з музичного гурту «Dakh Daughters». Як згадувала одна з учасниць цього гурту: «Ми по всіх кордонах «беркутів» заспівали їм пісні. Це була така собі по comments акція. Ми підходили, казали: «Доброго дня, хлопці!», співали 3-4 пісні, посилали їм повітряні поцілунки та йшли далі» (Майдан. Свідчення, 2018: 153).

Участь у Майдані брали не лише українські музиканти та виконавці. Свою підтримку демонстрували іноземні музиканти, до прикладу польський гурт «Maleo Reggae Rockers» та литовський гурт «Skyle» адаптовували свої пісні до реалій Майдану (Ковтунович, Привалко, 2016: 196). Під час протестів на Майдані перебував польський журналіст Павел Боболовіч. Згодом він написав про сутички на вулиці Інститутській та ситуацію, яка його вразила: «... «Беркут»... подекуди був зверху на будинках... Хлопці стріляли у «беркутів» з феєрверків. Ті відповідали зброєю... А внизу чоловік грає на сопілці воєнну музику. Він грає, а над ним війна йде на тому даху. То було просто несамовито. Але ще неймовірнішим було те, що революція на тому даху перемогла...» (Ковтунович, Привалко, 2016: 35).

Київський Майдан породжував у людях талант та жагу до підтримки через музику (Сліпченко, 2023). Гімн України став одним із найпотужніших інструментів підтримки та впливу на активістів. Першою ініціювала виконання гімну Руслана Лижичко. Згодом він звучав у виконанні й інших співаків та

гуртів. Одним із важливих елементів «майданівської» культури були авторські пісні або обробки сучасних пісень чи українських народних. Український письменник та композитор Микола Петренко написав пісню «Майдан», згодом чоловіка на концертах представляли як «Народного артиста Майдану» (Майдан. Свідчення, 2018: 587). 10 грудня 2013 р. мережу заповнила пісня Ірини Земляної «Вітя, чао», яку виконала Ольга Хуторянець, а сама пісня на ранок наступного дня набрала близько 300 тисяч переглядів на платформі YouTube. 7 березня 2015 р. президент України Петро Порошенко нагородив І. Землянку державним орденом княгині Ольги III ступеня (Сколенко, 2015).

Також на сцені Євромайдану звучали пісні музикальних гуртів «Плач Єремії», «СКАЙ», «Піккардійська терція», «Фіолет», «ТНМК», «Тартак», «Mad Heads», «Мандри», «Ot-Vinta», «Гайдамаки» та інші, які активно підтримали український протестний рух і брали участь у культурному супроводі Євромайдану.

Під час Революції гідності епіцентром протестних подій був Київ, проте в інших містах України мітингувальники активно виходили на протести. Музика об'єднала ці майдани багатьох міст.

Львівський майдан вирізнявся підтримкою та дотриманням українських традицій: річниця Голодомору, вечорниці, фестиваль, коляди й вертепів, Святвечір та інші різдвяні свята (Коляда для Майдану, 2014). Зі сцени звучали поезії українських письменників та поетів у виконанні театральних колективів. Львів'янин Борис Пошивак у своїх спогадах зазначає, що особливою для протестувальників була пісня «Жовтень 90-го, Києве, встань, знову Січ пробудися, Львове, не дай заснути», адже нагадувала про Революцію на граніті та Помаранчеву революцію (Боднар та ін., 2018: 13).

Миколаїв, Рівне та Полтаву об'єднували різдвяні вертепи та коляда. На херсонському майдані протестувальники часто виконували уже згадану пісню «Вітя, чао!». Євромайдан у Чернівцях проходив під спів юних школярів, які в народному одязі виконували українські народні пісні та пісні Володимира Івасюка, декламували вірші Тараса Шевченка (Боднар та ін., 2018: 373).

Одеський майдан вирішив святкувати не лише Різдво Христове, а й Хануку: на сцені декламували вірші, співали українські та єврейські пісні, в соціальних мережах розмістили «Гімн одеського Євромайдану» зі словами «Діти і онуки, Обіцяємо вам: Україна – це Європа, А ми – Євромайдан!» (Гімн Одеського Євромайдану, 2013). У Рівному близько 500 творчих колективів колядували та щедрували на центральному майдані (Дубовська та ін., 2022). Учасники тернопільського щорічного фестивалю «JazzBez 2013» назвали його фестивалем солідарності та підтримки Революції гідності (Джазовий фестиваль, 2013).

Харківський майдан проходив під рок-концерти, зокрема концерт «Рок за Зміни», де виступав Сергій Жадан, гурти «Собаки в Космосі», «Папа Карло», «Banderas Blues Band», «Urbanistan». Концерт «Лівобережний Рок» був присвячений підтримці київським протестувальникам: на ньому зібрали кошти на підтримку поранених. Згодом мітингувальники провели акцію «Спасибі дідусеві Леннону за наше щасливе дитинство», звучали хіти гурту «The Beatles»

(Сало, 2020). Учасник музичного гурту «Папа Карло» згадує: «...мені подзвонив Жадан і сказав: “Васю, давай зустрінемося, щось треба робити!»... Ми з Ванею Кравченком щоразу добирали музику... думали, які фільми показувати, які акції пропонувати. Саме тоді народ нас побачив, нас помітили. Про Жадана навіть Добкін у Твіттері написав... Харків, напевно, єдине місто, де був такий потужний Майдан, на якому була сцена і де постійно відбувалися концерти. Ми проводили концерти просто так». Сцену харківського майдану також відвідали гурт «Танок на майдані Конго» та брати Капранови». Також харків'яни створили окрему групу людей, які добирали музику, відео з новинами та демонстрували це на мітингу (Давидова та ін., 2021).

У Чернівцях пройшов фестиваль майданівської колядки. Український громадсько-політичний діяч Буковини Юрій Скорейко так описував це дійство: «Напевно, найбільш світлим явищем на Майдані був фестиваль майданівської колядки... прозвучала ініціатива влаштувати щось таке для душі: «Може, заколядувати?» Ідея розрослася до масштабів фестивалю, а я взявся за її реалізацію. Все вийшло чудово. До речі, це єдиний такий фестиваль в Україні» (Боднар та ін., 2018).

Особливою для київського Майдану стала пісня “Пливе кача”. Після перших смертей було важко знайти потрібні слова, а Гімн України не надто відповідав моменту. Після загибелі Михайла Жизневського (Небесна Сотня, 2014) Євген Романенко запропонував пісню «Пливе кача»: «... вона (пісня) такого ритуального, «плакального характеру» і його ситуації відповідала він етнічний білорус, загинув в Україні, а в пісні ж і є слова: «...Погину я чужім краю... Хто ж ми буде брати яму?..» (Реквієм за Героями, 2024).

Висновки. Підсумок музичної складової Майдану проявився у музичних альбомах. Зокрема після Революції гідності світ побачила антологія музичної сцени у вигляді збірки із 4 дисків: «Музична сотня – листопад», «Музична сотня – грудень», «Музична сотня – січень», «Музична сотня – лютий». Також було видано 5 альбомів «Музична сотня». Кожен з альбомів містить 1–2 пісні близько сотні гуртів, які співали на Майдані (Ковтунович, Привалко, 2016).

Без сумніву українська Революція гідності 2013–2014 рр., є не лише свідченням історичної боротьби за європейські цінності та демократію, але й культурним феноменом, що відобразив прагнення українців до самовираження та національної ідентичності, а мистецтво, зокрема музика, мали вагому функцію у цьому процесі, ставши потужним інструментом для мобілізації, підтримки духу та патріотизму серед протестувальників. Українські співаки та музиканти не лише виступали на сцені, а й намагалися всіляко допомагати протестувальникам: носили дрова, розпалювали вогнище, привозили гуманітарну допомогу та спілкувались з активістами (Ковтунович, Привалко, 2015: 198).

Важливу роль у формуванні українського музичного простору під час Євромайдану відіграли українські та іноземні виконавці, які не лише підтримували активістів морально, а й допомагали фізично: будували барикади та привозили гуманітарну допомогу. Окремою частиною музики Майдану були авторські пісні та варіації уже наявних композицій для відображення важливих

подій. Такі музичні композиції, як лемківська пісня «Пливе кача», «Вітя, чао» Ірини Земляної, «Брат за брата» «KozakSystem», «Вставай» «Океану Ельзи», стали символами Євромайдану та залишаться в історії України спогадом про боротьбу українського народу за свободу, демократію та європейські цінності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

- Баштовий, 2013 – Баштовий А. “Тайдамаки”: Годі спати, годі боятися, годі брехати собі й іншим!. *Радіо Свобода*. 2013. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/24955288.html> (дата звернення: 01.02.2026).
- Боднар та ін., 2018 – Майдан від першої особи. Регіональний вимір / уклад. : Г. Боднар, О. Доброер, Т. Ковтунович, О. Морозова, О. Стукалова. Київ : К.І.С., 2018. 432 с.
- Боднар, 2019 – Боднар Г. Через творчість на барикадах. Митці в протестних акціях осені 2013–зими 2014 років: особливості сприйняття і самопрезентації. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2019. Вип. 19/20. С. 273-308. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fhi.2019.19-20>
- Брат за брата, 2013 – Брат за брата: відеокліп. Kozak System. 2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=k5JA9167t8k>
- Вакарчук пригадав, 2019 – Вакарчук пригадав, як з'явилась ідея легендарного концерту “Океан Ельзи” на Євромайдані. *Уніан*. 2019. URL: https://www.unian.ua/society/10763306-vakarchuk-prigadav-yak-z-yavilas-ideya-legendarnogo-koncertu-ocean-elzi-na-yevromaydanu-video.html#goog_rewarded (дата звернення: 01.02.2026)
- Винницький, 2016 – Винницький М. Український Майдан, російська війна. Хроніка та аналіз Революції Гідності. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 560 с.
- Гімн Одеського Євромайдану, 2013 – Гімн Одеського Євромайдану: відео. 2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=De2mU1gJeyU> (дата звернення: 02.02.2026)
- Давидова та ін., 2021 - Давидова А., Гребінник Д., Солодовник М. “Крапелька стає океаном”: спогади харків'ян до восьмої річниці Революції гідності. *Суспільне Харків*. 2021. URL: <https://susplilne.media/kharkiv/182284-krapelka-stae-okeanom-sporadi-harkivan-do-vosmoi-ricnici-revolucii-gidnosti/> (дата звернення: 05.02.2026)
- День Гідності та свободи, 2021 – День Гідності та свободи (21 листопада): інформаційно-методичні матеріали. *Український інститут національної пам'яті: національний меморіальний комплекс героїв небесної сотні – музей революції гідності*. 2021. URL: https://maidanmuseum.org/sites/default/files/imce/informaciyno_metodychni_den_gidnosti_ta_svobody_2021_nmrg_0.pdf (дата звернення: 01.02.2026)
- Джазовий фестиваль, 2013 – Джазовий фестиваль “Jazz Bez 2013” пройде у Тернополі. *Офіційний сайт Тернопільської міської ради*. 2013. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/news/14665.html> (дата звернення: 03.02.2026)
- Дубовська та ін., 2022 – Дубовська А., Свирида Р., Савуляк Р. Революція Гідності: як її пригадують рівняни-учасники. *Суспільне новини*. 2022. URL: <https://susplilne.media/rivne/182612-revolucia-gidnosti-ak-ii-prigaduut-rivnani-ucasniki/> (дата звернення: 03.02.2026)
- Ковтунович, 2015 – Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. К. : К.І.С., 2015. 320 с.
- Ковтунович, 2016 – Майдан від першої особи. Мистецтво на барикадах / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. Київ : К.І.С., 2016. 304 с.
- Коляда для Майдану, 2014 – Коляда для Майдану. *Львівське крайове ставропільське братство святого апостола Андрія Первозванного*. URL: https://stavropigia.lviv.ua/index.php?id=15&tx_ttnews%5Btt_news%5D=376&cHash=f12ffbc00fdc637539f5ed%2033a8e5b1c9 (дата звернення: 02.02.2026)
- Костюк, 2015 – Костюк Б. У загиблих майданівців шукали документи, щоб людину не вважали зниклою – майданівець Зиновій Медюх. *Радіо Свобода*. 2015. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26857611.html> (дата звернення: 01.02.2026)
- Курдина, 2019 – Курдина Ю. Мистецтво Майдану як джерело наповнення музею Революції гідності. *Історичні та культурні студії*. 2019. Вип. 6. С. 55–60
- Майдан. Свідчення, 2016 – Майдан. Свідчення. Допомога постраждалим. Міжнародна солідарність / за ред. Л. Фінберга, І. Берлянд, О. Андресвої. Київ : Дух і Літера, 2018. 816 с.
- Майдан. Свідчення. Київ, 2018 – Майдан. Свідчення. Київ, 2013–2014 роки / за ред. Л. Фінберга, У. Головач. Київ : Дух і Літера, 2016. 784 с.
- Мусієнко, 2015 – Мусієнко Н. Мистецтво майдану. Київ : Фамільна друкарня huss, 2015. 96 с.
- Небесна Сотня. Михайло Жизневський, 2014 – Небесна Сотня. Михайло Жизневський. *Українська правда*. URL: <https://nebesna.pravda.com.ua/mixajlo-zhiznevskij.html> (дата звернення: 07.02.2026)
- Реквієм за Героями, 2014 – Реквієм за Героями Небесної Сотні: історію пісні “Пливе кача” розповіли у Музеї Майдану. *Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні. Музей Революції гідності*. 2024. URL: <https://maidanmuseum.org/uk/node/2771> (дата звернення: 07.02.2026).
- Руслана отримала американську премію, 2014 – Руслана отримала американську премію за Революцію Гідності. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26579540.html> (дата звернення: 01.02.2026).

- Сало, 2020 – Сало О. Анонс: Студентський Євромайдан у регіонах: Харків–Запоріжжя–Одеса. *Історична правда*. 2020. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2020/02/4/156982/> (дата звернення: 05.02.2026)
- Сліпченко, 2023 – Сліпченко Ю. Авторська пісня періоду Революції Гідності та на Сході України. *Українські культурологічні студії*. 2023. Том 2. № 13. С. 61–64. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).11](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).11)
- Соколенко, 2015 – Соколенко Н. Авторку пісні про Януковича “Вітя, чао!” президент нагородив Орденом княгині Ольги. *Українська правда*. 2015. URL: <https://blogs.prawda.com.ua/authors/sokolenko/54fb289112619/> (дата звернення: 02.02.2026)
- Старожицька, Старожицький, 2016 – Старожицька А., Старожицька М. “Піаніст Майдану”: історія людини, яка створила образ, що облетів увесь світ. 2016. URL: https://texty.org.ua/articles/73213/Pianist_Majdanu_istorija_ludyny_jaka_stvoryla_obraz-73213/ (дата звернення: 01.02.2026)

REFERENCES

- Bashtovyi, 2013 – Bashtovyi A. “Haidamaky”: Hodi spaty, hodi boiatysia, hodi brekhaty sobi y inshym! [“Haydamaki”: No more sleep, no more fear, no more lying to yourself and others!] *Radio Svoboda*. 2013. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/24955288.html> (data zvernennia: 01.02.2026) [in Ukrainian].
- Bodnar, 2018 – Maidan vid pershoi osoby. Rehionalnyi vymir / uklad. : H. Bodnar, O. Dobroer, T. Kovtunovych, O. Morozova, O. Stukalova [Maidan from the first person. Regional dimension]. Kyiv : K.I.S., 2018. 432 s. [in Ukrainian].
- Bodnar, 2019 – Bodnar H. Cherez tvorchist na barykadakh. Myttsi v protestnykh aktsiiah oseni 2013–zmy 2014 rokiv: osoblyvosti spryiniattia i samoprezentatsii [Through creativity on the barricades. Artists in the protest actions of autumn 2013–winter 2014: peculiarities of perception and self-presentation]. *Naukovi zoshyty istorychnoho fakultetu Lvivskoho universytetu*. 2019. Vyp. 19/20. S. 273-308. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fhi.2019.19-20> [in Ukrainian].
- Brat za brata, 2013 – Brat za brata: videoklip [Brother for Brother: video clip]. Kozak System. 2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=k5JA9167t8k> [in Ukrainian].
- Vakarchuk pryhadav, 2019 – Vakarchuk pryhadav, yak zivylas ideia lehendarnoho kontsertu “Okean Elzy” na Yevromaidani [Vakarchuk recalled how the idea for the legendary “Ocean of Elsa” concert at Euromaidan appeared]. *Unian*. 2019. URL: https://www.unian.ua/society/10763306-vakarchuk-prigadav-yak-z-yavilas-ideya-legendarnogo-koncertu-okean-elzi-na-yevromaidani-video.html#goog_rewarded (data zvernennia: 01.02.2026) [in Ukrainian].
- Vynnytskyi, 2016 – Vynnytskyi M. Ukrainyskyi Maidan, rosiiska viina. Khronika ta analiz Revoliutsii Hidnosti [Ukrainian Maidan, Russian War. Chronicle and Analysis of the Revolution of Dignity]. Lviv : Vydavnytstvo Staroho Leva, 2021. 560 s. [in Ukrainian].
- Himn Odeskoho Yevromaidanu, 2013 – Himn Odeskoho Yevromaidanu: video [Anthem of the Odessa Euromaidan : video]. 2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=De2mU1gJeyU> (data zvernennia: 02.02.2026) [in Ukrainian].
- Davydova ta in., 2021 – Davydova A., Hrebinyk D., Solodovnik M. “Krapelka stae okeanom”: spohady kharkivian do vosmoi richnytsi Revoliutsii hidnosti [“A drop becomes an ocean”: memories of Kharkiv residents on the eighth anniversary of the Revolution of Dignity]. *Suspilne*. Kharkiv. 2021. URL: <https://suspilne.media/kharkiv/182284-krapelka-stae-okeanom-spogadi-harkivan-do-vosmoi-ricnici-revolucii-gidnosti/> (data zvernennia: 05.02.2026) [in Ukrainian].
- Den Hidnosti ta svobody, 2021 – Den Hidnosti ta svobody (21 lystopada): informatsiino-metodychni materialy [Dignity and Freedom Day (November 21): informational and methodological materials]. *Ukrainskyi instytut natsionalnoi pamiaty: natsionalnyi memorialnyi kompleks heroiv nebesnoi sotni – muzei revoliutsii hidnosti*. 2021. URL: https://maidanmuseum.org/sites/default/files/imce/informaciyno_metodychni_den_gidnosti_ta_svobody_2021_n_mrg_0.pdf (data zvernennia: 01.02.2026) [in Ukrainian].
- Dzhazovyi festyval, 2013 – Dzhazovyi festyval “Jazz Bez 2013” proide u Ternopoli [Jazz festival “Jazz Bez 2013” will be held in Ternopil]. *Ofitsiyni sait Ternopilskoi miskoi rady*. 2013. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/news/14665.html> (data zvernennia: 03.02.2026) [in Ukrainian].
- Dubovska ta in., 2022 – Dubovska A., Svyryda R., Savuliak R. Revoliutsiia Hidnosti: yak yii pryhaduiut rivniany-uchasnyky [The Revolution of Dignity: how fellow participants remember it]. *Suspilne novyny*. 2022. URL: <https://suspilne.media/rivne/182612-revolucia-gidnosti-ak-ii-prigaduut-rivnani-ucasniki/> (data zvernennia: 03.02.2026) [in Ukrainian].
- Kovtunovych, 2015 – Maidan vid pershoi osoby. 45 istorii Revoliutsii hidnosti [Maidan in the first person. 45 stories of the Revolution of Dignity] / upor. T. Kovtunovych, T. Pryvalko. K. : K.I.S., 2015. 320 s. [in Ukrainian].
- Kovtunovych, 2016 – Maidan vid pershoi osoby. Mystetstvo na barykadakh [Maidan from the first person. Art on the barricades] / uporiad. T. Kovtunovych, T. Pryvalko. Kyiv : K.I.S., 2016. 304 s. [in Ukrainian].
- Koliada dlia Maidanu, 2014 – Koliada dlia Maidanu [A carol for the Maidan]. *Lvivske kraiove stavropihiiske bratstvo sviatoho apostola Andriia Pervozvannoho*. URL: https://stavropigia.lviv.ua/index.php?id=15&tx_ttnews%5Btt_news%5D=376&cHash=f12ffbc00fdc637539f5ed%2033a8e5b1c9 (data zvernennia: 02.02.2026) [in Ukrainian].
- Kostiuk, 2015 – Kostiuk B. U zahyblykh maidanivtsiv shukaly dokumenty, shchob liudynu ne vvzhaly znykloiu – maidanivets Zynovii Mediukh [Documents were searched for from the deceased Maidan protesters so that the person would not be considered missing – Maidan protester Zynoviy Medyukh]. *Radio Svoboda*. 2015. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26857611.html> (data zvernennia: 01.02.2026) [in Ukrainian].
- Kurdyna, 2019 – Kurdyna Yu. Mystetstvo Maidanu yak dzhereło napovnennia muzeiu Revoliutsii hidnosti [Maidan art

- as a source of content for the Revolution of Dignity Museum]. *Istorychni ta kulturni studii*. 2019. Vyp. 6. S. 55–60 [in Ukrainian].
- Maidan. Svidchennia, 2016 – Maidan. Svidchennia. Dopomoha postrazhdalym [Maidan. Testimony. Help for the victims. International solidarity]. *Mizhnarodna solidarnist / za red. L. Finberha, I. Berliand, O. Andreievoi*. Kyiv : Dukh i Litera, 2018. 816 s. [in Ukrainian].
- Maidan. Svidchennia. Kyiv, 2018 – Maidan. Svidchennia. Kyiv, 2013–2014 roky [Maidan. Testimony. Kyiv, 2013–2014] / za red. L. Finberha, U. Holovach. Kyiv : Dukh i Litera, 2016. 784 s. [in Ukrainian].
- Musiienko, 2015 – Musiienko N. Mystetstvo maidanu [The art of the Maidan]. Kyiv : Familna drukarnia huss, 2015. 96 s. [in Ukrainian].
- Nebesna Sotnia. Mykhailo Zhyznevskiy, 2014 – Nebesna Sotnia. Mykhailo Zhyznevskiy [Heavenly Hundred. Mykhailo Zhiznevsky]. *Ukrainska pravda*. 2014. URL: <https://nebesna.prawda.com.ua/mixajlo-zhiznevskij.html> (data zvernennia: 07.02.2026) [in Ukrainian].
- Rekviem za Heroiamy, 2014 – Rekviem za Heroiamy Nebesnoi Sotni: istoriiu pisni “Plyve kacha” rozpovily u Muzei Maidanu [Requiem for the Heroes of the Heavenly Hundred: the story of the song “The Duck is Flying” was told at the Maidan Museum]. *Natsionalnyi memorialnyi kompleks Heroiv Nebesnoi Sotni. Muzei Revoliutsii hidnosti*. 2024. URL: <https://maidanmuseum.org/uk/node/2771> (data zvernennia: 07.02.2026) [in Ukrainian].
- Ruslana otrymala amerykansku premiiu, 2014 – Ruslana otrymala amerykansku premiiu za Revoliutsiiu Hidnosti [Ruslana received an American award for the Revolution of Dignity]. *Radio Svoboda*. 2014. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26579540.html> (data zvernennia: 01.02.2026) [in Ukrainian].
- Salo, 2020 – Salo O. Anons: Studentskyi Yevromaidan u rehionakh: Kharkiv–Zaporizhzhia–Odesa [Announcement: Student Euromaidan in the regions: Kharkiv–Zaporizhzhia–Odesa]. *Istorychna pravda*. 2020. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2020/02/4/156982/> (data zvernennia: 05.02.2026) [in Ukrainian].
- Slipchenko, 2023 – Slipchenko Yu. Avtorska pisnia periodu Revoliutsii Hidnosti ta na Skhodi Ukrainy [Author’s song from the period of the Revolution of Dignity and in Eastern Ukraine]. *Ukrainski kulturolohichni studii*. 2023. Tom 2. № 13. S. 61–64. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2\(13\).11](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.2(13).11) [in Ukrainian].
- Sokolenko, 2015 – Sokolenko N. Avtoru pisni pro Yanukovycha “Vitya, chao!” prezident nahorodyv Ordenom kniahyni Olhy [The author of the song about Yanukovich “Vitya, ciao!” was awarded the Order of Princess Olga by the president]. *Ukrainska pravda*. 2015. URL: <https://blogs.prawda.com.ua/authors/sokolenko/54fb289112619/> (data zvernennia: 02.02.2026) [in Ukrainian].
- Starozhytska, Starozhytskyi, 2016 – Starozhytska A., Starozhytska M. “Pianist Maidanu”: istoriia liudyny, yaka stvoryla obraz, shcho obletiv uves svit [“The Pianist of the Maidan”: the story of a man who created an image that spread around the world]. 2016. URL: https://texty.org.ua/articles/73213/Pianist_Majdanu_istorija_ludyny_jaka_stvoryla_obraz-73213/ (data zvernennia: 01.02.2026) [in Ukrainian].

Перше надходження – 23.02.2026

Прийнято до друку – 13.03.2026

Оприлюднено на сайті – 06.05.2026

DOI: 10.31499/2519-2035.14.2026.358592

УДК 316.422.001.361:323.113(477)410(1-651.1)

Алла КИРИДОН,
orcid.org/0000-0003-4375-5350
доктор історичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
директор ДНУ «Енциклопедичне видавництво»
(Київ, Україна)
akyrydon@ukr.net

Сергій ТРОЯН,
orcid.org/0000-0002-3053-6530
доктор історичних наук, професор,
Жешувський університет
(Республіка Польща)
kattis@ukr.net